

وجین در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی

حاضران:

سید ابراهیم عمرانی:
رئیس کتابخانه دانشکده علوم
پایه دانشگاه تهران و دبیر جلسه

باسمه رضایی:
رئیس کتابخانه دانشکده علوم
تربیتی دانشگاه تهران و مدرس
کتابداری

طلعت هراتی:
رئیس کتابخانه دانشکده مدیریت
دانشگاه تهران

دکتر محسن جعفری مذهب:
عضو هیأت علمی سازمان اسناد و
کتابخانه ملی ایران

سیروس داودزاده:
رئیس کتابخانه و مرکز اسناد
مرکز تحقیقات کشاورزی

اشاره:

وجین فرآیندی است که طی آن منابع مازاد و بدون استفاده به قصد اهدا، مبادله، فروش یا امحا به نحوی از کتابخانه خارج می‌شوند. در کتابخانه هر منبعی قابل وجین نیست، برخی از منابع مثل نسخه‌های خطی، کتاب‌های کمیاب، نفیس، موقوفات، منابع معتبر تاریخی و پایان‌نامه‌ها مستثنی هستند و جزء منابع وجینی نیستند. با توجه به انتشار روزافزون منابع در حوزه‌های مختلف موضوعی و نیاز به روزآمدسازی مجموعه کتابخانه و همچنین کمبود فضا به عنوان مشکل بسیاری از کتابخانه‌ها، روز به روز وجین منابع از اهمیت بیشتری برخوردار می‌شود. برای بررسی و بحث بیشتر در این خصوص، میزگرد این شماره به موضوع وجین در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی اختصاص یافته است.

رضایی:
برای وجین فرآیندی
وجود دارد که با شناسایی
منابعی که می‌توانیم از
مجموعه خود دور کنیم،
شروع می‌شود

روبه‌رو هستیم. در دنیای امروز منابع آنچنان سریع و گسترده تولید می‌شوند که همه کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی را با مشکل فضا روبه‌رو کرده‌اند و مدیران کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی چاره‌ای جز خارج کردن منابع قدیمی از مجموعه خود ندارند تا اینکه مکانی را برای منابع جدید آماده کنند. ابتدا به این سؤال پاسخ می‌دهیم که وجین چیست؟ وجین فرآیندی است که طی آن منابع مازاد و بدون استفاده به‌قصد اهدا، مبادله، فروش یا امحا به‌نحوی از کتابخانه خارج می‌شوند. در کتابخانه هر منبعی قابل وجین نیست، برخی از منابع مثل نسخه‌های خطی، کتاب‌های کمیاب، نفیس، موقوفات، منابع معتبر تاریخی و پایان‌نامه‌ها مستثنی هستند و جزء منابع وجینی نیستند.

منابع اطلاعاتی در یک کتابخانه و سازمان خاص را می‌توانیم به دو قسمت تقسیم کنیم. منابعی که شماره پلاک اموال دولتی دارند و منابعی که شماره اموال ندارند. با آن منابعی که بابت آنها هزینه نکرده‌ایم، مشکلی در وجین نداریم. درحقیقت مشکل اغلب کتابخانه‌ها با آن دسته از منابعی است که شماره اموال ندارند. کتاب از ماده ۱۳ بودجه عمومی تهیه شده که مواد غیرمصرفی است و مثل لامپ و باطری و غیره نیست که جزء مواد مصرفی باشد. مجلات از ماده ۷ خریداری می‌شوند و این مشکل را ندارند. مشکل اصلی ما مسائل مالی است. سازمان‌ها با یکدیگر تفاوت دارند، آنچه بنده و همکارم خانم هراتی خواهیم گفت، تجربه

عمرائی: ما در کتابخانه‌ها از چند زاویه با وجین روبه‌رو می‌شویم. اولین مسئله که وجین را برایمان تداعی می‌کند، مشکل فضا است. معمولاً به دلیل انباشته شدن کتاب‌ها در طول سالیان، کتابخانه پس از مدتی با کمبود جا روبه‌رو می‌شود و کتابداران برای حفظ کارایی مجموعه، چاره‌ای جز وجین ندارد. کتابی که هیچ‌گونه مصرفی نداشته، شاید ده سال است که در قفسه باقی مانده و حتی یک مورد هم مراجعه‌کننده نداشته است، چه اقدامی درباره آن باید کرد؟ در مرحله بعد که کتابدار تشخیص داد که کتاب باید از مجموعه خارج شود، با چه معیارها و قوانینی باید با آن برخورد کرد؟ آیا قانونی برای خروج اموال دولتی از مجموعه‌ها داریم؟ نقش وزارت دارایی و امور اقتصادی در این باره از نظر مالکیت دولت چیست؟ آیا به کتاب هم مثل یک کالا نگاه می‌شود؟ آیا می‌توانیم بعد از اینکه مصرف آن تمام شد، آن را کنار بگذاریم؟ آیا در کشور مکانی برای آرشیو این کتاب‌ها وجود دارد؟

این پرسش‌ها محور نشست امروز را تشکیل می‌دهند. به عنوان اولین نفر از خانم رضایی با توجه به کارهای اخیر در دانشگاه تهران و همچنین فضای کم کتابخانه دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران، خواهش می‌کنم به مشکلاتی که در این زمینه دارند، بپردازند و دیدگاه خود را برای ما مطرح بفرمایند.

رضایی: امروز با پدیده‌ای به‌نام انفجار اطلاعات

که بعد از گذشت چند سال از آن استفاده‌ای نشد و موضوع آن هم با دانشکده ما همسان نیست، می‌توانیم آن را جزء منابع وجینی قرار دهیم. در کنار موضوع، زبان هم می‌تواند تأثیرگذار باشد. گاهی کتاب‌هایی به زبان خاصی مورد نیاز است، یعنی منابعی به این دلیل که استفاده‌کننده دارد، تهیه می‌شود. مثلاً چند استاد یا دانشجو به کتاب‌هایی به زبان فرانسه، آلمانی یا اسپانیولی نیاز دارند. بعد از مدتی، که همان عمر مفید آن است، می‌بینیم که از این منابع دیگر استفاده نمی‌شود، پس می‌توانیم آنها را کنار بگذاریم. معیار دیگر فرسودگی کتاب‌هاست. بسیاری از کتاب‌ها فرسوده می‌شوند و قابل استفاده نیستند. گاهی این امکان وجود دارد که با یک صحافی می‌توان کتاب فرسوده را مجدداً به چرخه استفاده باز گرداند. در این موارد می‌سنجیم که آیا چاپ دیگری از این کتاب در بازار نیست، وقتی باشد آن کتاب را کنار می‌گذاریم، زیرا در برخی موارد هزینه‌ای که برای صحافی می‌پردازیم، چندبرابر تهیه نسخه جدید از کتاب است. پس مقرون به صرفه نیست که کتاب را صحافی کنیم.

هراتی: خانم رضایی درباره محور بحث توضیحات جامع و خوبی دادند. بنده درباره مسئله اموال کتاب‌ها بحث می‌کنم که چه فرآیندی را طی می‌کند. در همه کتابخانه‌ها کتاب‌ها جزء اموال غیرمصرفی یا سرمایه‌ای محسوب می‌شوند، پس اجازه خارج کردن آنها را از مجموعه نداریم. کتاب‌های وجین بعد از اینکه فهرست می‌شوند، باید به تأیید مقامات بالاتر مالی برسند و اگر آنها تأیید شد، باز هم طی فرآیند سخت و پیچیده‌ای ما می‌توانیم آنها را از مجموعه خارج کنیم. اگر این فرآیند به حداقل خودش برسد، بدین مفهوم که کتابخانه‌ها اختیار بیشتری داشته باشند تا بتوانند برخی کتاب‌ها را از مجموعه خارج کنند تا فضا برای کتاب‌های جدید ایجاد شود، بهتر است و اگر آیین‌نامه واحدی تهیه شود که براساس آن به همه موارد و فاکتورهای وجین اشاره شده باشد و همه کتابخانه‌ها طبق آن عمل کنند، بسیار خوب است. گرچه ممکن است وجین در کتابخانه‌های مختلف براساس موضوع متفاوت باشد و کتابی که در کتابخانه ما ممکن است وجین شود، احتمال دارد که در کتابخانه دیگری بسیار بارزترش تلقی شود. به هر حال

ما در دانشگاه تهران است. دانشگاه تهران شامل ۳۴ کتابخانه دانشکده‌ای و شعبه‌های آنها و کتابخانه‌های مؤسسات تحقیقاتی و کتابخانه مرکزی است.

برای وجین فرآیندی وجود دارد که با شناسایی منابعی که می‌توانیم از مجموعه خود دور کنیم، شروع می‌شود. بنابراین در درجه اول در شناسایی این منابع باید دقت زیاد داشته باشیم، همان دقتی که در تهیه منابع لازم است، در وجین منابع نیز ضروری است. پس از انتخاب و شناسایی، سیاه‌برداری می‌کنیم و این سیاه‌برداری در شورای کتابخانه مطرح و بررسی می‌شود و مشخص می‌گردد که آیا می‌توانیم این کتاب‌ها را وجین کنیم یا خیر؟ برای وجین کردن معیارهایی وجود دارد. یکی از این معیارها، ویرایش‌های قبلی است. هنگامی که ویرایش جدیدی از یک کتاب چاپ می‌شود، اغلب ویرایش قبلی تقریباً منسوخ و بی‌فایده می‌شود. البته متأسفانه گاهی ویرایش جدید، بخشی از ویرایش قبلی را هم در کنار ویرایش جدید حفظ کنیم. معیار دیگر میزان مصرف و عمر مفید است. منابع اطلاعاتی مانند هر چیز دیگری عمر مفید دارند، یعنی در یک دوره زمانی مفید است و بعد اعتبار محتوایی آن کاهش پیدا می‌کند. در هر کتابخانه‌ای کارشناسان، کتابداران و شورای کتابخانه می‌توانند برای کتاب‌ها عمر مفیدی تعیین کنند. در کنار عمر مفید، میزان مصرف مکمل عمر مفید است، یعنی شاید کتابی عمر مفید خود را از دست داده، ولی هنوز مورداستفاده است، چگونه می‌توانیم بفهمیم که آن منبع هنوز مورد استفاده است؟ از بررسی برکته‌های امانت یا از طریق رایانه آمار می‌گیریم و متوجه می‌شویم که از این کتاب چقدر استفاده شده و به امانت رفته است. عامل دیگر خود موضوع است. هر کتابخانه تخصصی، گرایش‌های خاص خود را دارد. مثلاً منابع اصلی کتابخانه دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی در زمینه روان‌شناسی و علوم تربیتی است. البته بدین معنا نیست که موضوعات دیگر را شامل نمی‌شود، بلکه تأکید بر روی منابع علوم تربیتی و روان‌شناسی است. متأسفانه گاهی درجین انتخاب، منابعی به‌اشتباه وارد مجموعه می‌شوند، با این امید که شاید استفاده‌کننده داشته باشد، مدتی آن را در قفسه نگهداری می‌کنیم، ولی وقتی دیدیم

رضایی:
ما به مرکزی نیاز داریم که تمام کتاب‌های اهدایی را در آنجا قرار دهیم. لذا درخواست‌های کتاب را که برخی از مناطق محروم اعلام می‌کنند و نیاز به کتاب دارند و نمی‌دانند کجا باید اعلام کنند، به این مرکز مراجعه کنند

فعالیت می‌کنند، این است که با توجه به کاربردی بودن حوزه فعالیت کتابخانه و مرکز اسناد مرکز تحقیقات کشاورزی، شما با چه مشکلاتی در وجین منابع مواجه هستید؟

داودزاده: یکی از اصول رانگانان این است که کتابخانه موجودی زنده و پویاست، پس همانند هر موجود دیگری دارای زایش و میرش است. در وجین دو هدف داریم: یکی اینکه با توجه به کمبود فضا، فضای مناسب ایجاد کنیم و دیگر اینکه منابع اطلاعاتی را سریع‌تر در دسترس کاربران قرار دهیم.

یکی از مشکلاتی که در این زمینه وجود دارد، این است که به دلیل کارهای متعددی که در کتابخانه وجود دارد، معمولاً وقت برای وجین کمتر پیش می‌آید و این کار زمان‌بر است. یکی دیگر از معضلات در این زمینه، تردید کتابداران است. مثلاً وقتی نسخه یا عنوانی را می‌خواهند وجین کنند، تردید دارند که شاید بعدها مراجعه‌کننده‌ای به آن نیاز داشته باشد. مشکل دیگر تخصیص بودجه برای جایگزین کردن منابع جدید به‌جای منابع وجین شده است. زیرا برخی از کتابخانه‌ها هستند که نباید از یک استاندارد کمی از نظر تعداد کتاب خارج شوند. یعنی اگر زیر پنج‌هزار عنوان کتاب داشته باشند، در درجه‌بندی آنها تأثیرگذار است و باید آن درجه کمی را همیشه حفظ کنند و این در وجین کردن مجموعه مانع ایجاد می‌کند. از سوی دیگر خود کتابداران نیز مشکلی در راه وجین هستند و به دلیل انسی که با کتاب‌ها گرفته‌اند، وجین و پالایش این منابع از مجموعه برای آنها مشکل است.

درباره تفاوت وجین در کتابخانه‌های علوم انسانی و علوم کاربردی و پایه باید بگویم که در کتابخانه‌های علوم کاربردی یا علوم عملی مرسوم است که ویرایش‌های قبلی خیلی سریع از مجموعه حذف و وجین می‌شوند. مثلاً در کتابخانه‌ای وقتی آموزش فتوشاپ ۹ وارد می‌شود، فتوشاپ ۵ خارج می‌شود یا وقتی ویندوز اکس. پی وارد می‌شود، ویندوز ۹۵، ۹۷ و غیره را شامل می‌شود و کامل‌کننده آنهاست، در نتیجه نسخه‌های قبلی باید وجین شوند. بنابراین در علوم عملی و کاربردی و حتی پزشکی خیلی راحت‌تر وجین صورت می‌گیرد. در حالی که در علوم انسانی

اگر تدابیری اندیشیده شود که همه طبق آیین‌نامه‌ای اقدام کنند و هر کتابخانه‌ای بتواند هر سال منابع خود را وجین کند، کتابخانه‌ها پویاتر و روزآمدتر می‌شوند. هر ساله در ایام نمایشگاه، کتاب‌هایی را طبق تجربه‌ای که داریم، خریداری می‌کنیم که با نگاهی خوش‌بینانه می‌توانیم بگوییم که ۵۰ درصد آنها استفاده می‌شود. شاید نظر برخی این باشد که ۵۰ درصدی که استفاده شده، در کتابخانه نگهداری شود و ۵۰ درصد دیگر از مجموعه خارج شود. به اعتقاد بنده این کتاب‌ها نباید به‌طور کامل از مجموعه خارج شوند، بلکه به‌شکلی باید آنها را حفظ کرد، به‌خصوص با فناوری جدید، اگر مشکل فضا داریم، می‌توانیم آنها را اسکن کنیم و بر روی لوح فشرده نگهداری کنیم تا اگر زمانی مراجعه‌کننده‌ای به آن نیاز داشت یا اگر به مطالعه‌ای تطبیقی بین کتاب‌هایی که در سال‌های قبل منتشر شده، نیاز بود، نسخه آن موجود باشد.

عمرانی: خانم رضایی گفتند که فرآیند وجین کتاب‌هایی را که شماره اموال ندارند، می‌توانیم خودمان اعمال کنیم. سؤال این است که چه کتاب‌هایی شماره اموال ندارند؟

هراتی: چند دسته کتاب وجود دارد که وارد کتابخانه می‌شود. یک دسته آنها می‌باشند که با بودجه دولتی خریداری می‌شوند. این کتاب‌ها حتماً باید شماره اموال داشته باشند. دسته دیگر کتاب‌ها اهدایی هستند که اگر آنها را ثبت هم کنیم، بابت آنها پولی پرداخت نشده است. فکر می‌کنم منظور خانم رضایی کتاب‌های اهدایی بود. صحبت من درباره کتاب‌هایی است که بابت آنها بودجه‌ای پرداخت شده و شماره اموال دارند و باید درباره آنها آیین‌نامه و مقرراتی تنظیم شود تا فرآیند سختی را که باید مورد رضایت و توافق همه مسئولان مالی باشد، به حداقل برسد تا آسان‌تر این کار را انجام دهیم.

عمرانی: مسلماً فرآیند وجین در کتابخانه‌های علوم اجتماعی و علوم انسانی با کتابخانه‌های علوم و علوم کاربردی تفاوت‌هایی دارد. سؤال ما از آقای داودزاده که در کتابخانه و مرکز اسناد مرکز تحقیقات کشاورزی

هراتی:

کتاب‌های وجین بعد از اینکه فهرست می‌شوند، باید به تأیید مقامات بالاتر مالی برسند و اگر آنها تأیید شد، باز هم طی فرآیند سخت و پیچیده‌ای ما می‌توانیم آنها را از مجموعه خارج کنیم

دکتر جعفری مذهب: کسانی که امروز در حال انتخاب کتاب هستند، مسئول وجین چند سال بعد آن هم هستند و باید در انتخاب کتابها، نهایت دقت را داشته باشند

درست برعکس است، مثلاً مقدمهٔ ابن خلدون هیچ‌گاه وجین نمی‌شود، حتی اگر چاپ‌ها و تفسیرهای دیگری به مجموعه وارد شوند، آن کتاب جایگاه خود را حفظ می‌کند.

من تجربه‌هایی دربارهٔ اسناد دیگری داشتم و سال‌ها کارمند روزنامهٔ همشهری و مسئول آرشیو عکس آنجا بودم که سالیانه صدهزار تا صدوبیست‌هزار عکس به‌شکل سنتی ذخیره و بازبایی می‌شود و مشکل اصلی در آنجا فضا بود تا اینکه دستگاه اسکنر آمد. زمانی که تمام این منابع اسکن شد، با توجه به اینکه اصل اطلاعات یعنی اطلاعات نگاتیوهای این عکس‌ها باقی ماند، دیگر نیازی به فرم چاپی آنها نبود و بعد از دورهٔ یک یا دوساله از مجموعه کنار گذاشته شدند. به‌نظرم دو مسئله‌ای که در وجین مطرح بود، یعنی فضا و دسترسی سریع‌تر به منابع، مسئلهٔ اول تا حدود خیلی زیادی کمرنگ شده و با آمدن کتابخانه‌های دیجیتالی یا کتاب‌های الکترونیکی این مشکل، دیگر جدی نیست. ولی بحث وجین همچنان یک بحث حرفه‌ای و تخصصی است.

عمرانی: از آقای دکتر جعفری مذهب تقاضا می‌کنم دربارهٔ بحث وجین در سازمان اسناد و کتابخانهٔ ملی ایران مطالب خود را بفرمایند.

دکتر جعفری مذهب: به‌نظر می‌رسد که وجین را باید از همین امروز شروع کنیم، یعنی همهٔ کتابخانه‌هایی که فضای محدودی دارند و فضایشان قابل توسعه نیست، اگر قرار است که در نمایشگاه کتاب هزار جلد کتاب بخرند، هنگامی که این کتاب‌ها را به مخزن خود بردند، باید هزار جلد کتاب خارج کنند. بنابراین کسانی که امروز در حال انتخاب کتاب هستند، مسئول وجین چند سال بعد آن هم هستند و باید در انتخاب کتابها، نهایت دقت را داشته باشند. وجین امری حرفه‌ای و غیرقابل اجتناب است. فضا محدود است و اطلاعات دائم به‌روز می‌شوند، نسخه‌ها فرسوده، مندرس و ناقص می‌شوند و چون این نسخه‌های ناقص آلودگی ایجاد می‌کنند، باید از فضای کتابخانه خارج شوند و وقتی که خارج می‌شوند، وارد بخشی به نام مبادله و اهدا می‌شوند. هر کتابی هم که برای مبادله و اهدا مناسب

نبود، باید امحا شود.

سازمان اسناد و کتابخانهٔ ملی از چند نظر در وجین منابع با مشکل روبه‌رو است و اقدام به وجین منابع نمی‌کند، یکی اینکه سازمان مشکل فضا ندارد، و به‌عنوان حافظهٔ ملی موظف است که همهٔ ویرایش‌ها، چاپ‌ها، پیش‌نویس‌ها و همهٔ اشکال یک کتاب - حتی گونه‌هایی از کتاب که هیچ‌وقت به مرحلهٔ چاپ نرسیده است - را نگهداری کند. وقتی کتابی قرار است چاپ شود، پیش‌نویسی از آن تهیه می‌شود، بعد فیفا می‌گیرد و بعد به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی رفته و در آنجا فرآیند نشر را طی می‌کند؛ چون حفظ نسخه در تاریخ آن کتاب تأثیر دارد، سازمان باید این نسخه‌ها را هم نگاه‌دارد. سازمان اسناد و کتابخانهٔ ملی شورایی به‌نام شورای اسناد ملی ایران دارد، این شورا وظیفه دارد از تمام نهادهای دولتی بخواهد که اسنادی را که قصد وجین آن را دارند، به‌اطلاع سازمان یا دفاتر منطقه‌ای آن برسانند. دفاتر منطقه‌ای کارشناسان خود را اعزام می‌کنند و گزارشی تهیه می‌کنند، حتی آن کارشناسان اجازه ندارند که بگویند شما اجازه وجین این اسناد را دارید. حال آنها چه اسنادی هستند، مثلاً برگ مرخصی یا اعلام وصول دربارهٔ کالایی را می‌توان از بین برد، ولی کارشناس ما آن را گزارش می‌کند و ماهی یک بار شورای اسناد تشکیل می‌شود و ردیف‌هایی را تنظیم می‌کند. مثلاً ادارهٔ راه و ترابری بروجرد می‌خواهد ۳۷۲۵ برگ سند امحا کند، تا این شورا تصویب نکرده آنها اجازه امحا ندارند. چندانکه پیش پیشنهاد شده که آیین‌نامه‌ای به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی برسد که از این به بعد کتابخانه‌های عمومی و دولتی موارد وجینی خود را به کتابخانهٔ ملی اطلاع دهند و مجوز کتابخانهٔ ملی را برای امحا داشته باشند، اما هنوز آیین‌نامه نهایی نشده است. یکی از مشکلاتی که در کتابخانه‌های غیرتخصصی یعنی علوم انسانی هست، وجود نسخه‌های مختلف از یک کتاب است که در این مورد کتابخانهٔ ملی می‌تواند آنها را نگهداری کند.

عمرانی: آقای دکتر جعفری مذهب به نکتهٔ بسیار زیبایی اشاره کردند و آن این بود که وجین را از خرید شروع کنیم. یعنی اگر احساس می‌کنیم که کتابی مصرف پایین دارد، نخریم و سعی کنیم آنرا از سیستم

کتاب‌هایی را که با گرایش‌های سازمان و یا کتابخانه‌ای دیگر مطابقت دارد، به ایشان هدیه کنیم.

عمرانی: از یکی از کتابخانه‌ها مثال می‌آورم که برای دریافت کتاب‌های اهدایی فرمی طراحی کرده است. فرم را به اهداکننده می‌دهد که تقریباً مضمون آن چنین است: چون ما نمی‌دانیم که شما چه چیزی به ما اهدا می‌کنید، ما با امضای شما اختیار داریم آنچه را که می‌خواهیم خود برداریم و درباره بقیه تصمیم می‌گیریم که اهدا کنیم، امحا کنیم و ... یعنی ضمن احترام گذاشتن به کار اهدا، تصمیم‌گیری به عهده کتابخانه است. با این کار ما سنت زیبای اهدای کتاب به کتابخانه را نفی نمی‌کنیم، آن را رشد می‌دهیم و اجازه می‌دهیم که گسترش یابد در ضمن کتابخانه را هم به انبار مورد صحبت خانم رضایی تبدیل نمی‌کنیم.

عمرانی:

چون ما نمی‌دانیم که شما چه چیزی به ما اهدا می‌کنید، ما با امضای شما اختیار داریم آنچه را که می‌خواهیم خود برداریم و درباره بقیه تصمیم می‌گیریم که اهدا کنیم، امحا کنیم و ...

رضایی: اگر این اهدا از طرف مراکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه باشد، می‌توان چنین اقدامی کرد، ولی اگر شخصی باشد کاری نمی‌توان کرد. بارها اتفاق افتاده که صبح که به کتابخانه می‌آییم، نگهبان به من سه کارتن نشان می‌دهد و می‌گوید متعلق به شماست و شخصی دیشب آمد و گفت آنها را به کتابخانه بفرستید و حتی اسم خود را هم نگفته است، من چطور می‌توانم فرمی برای پرکردن به او بدهم.

عمرانی: خانم هراتی شما به اسکن کردن کتاب‌ها قبل از وجین اشاره کردید، آیا اجازه داریم کتاب را اسکن کنیم؟

هراتی: ولی به نظرم در حال حاضر اسکن منابع وجینی می‌تواند برای ما یک مسکن موقت باشد. این اقدام درباره کتاب‌های فارسی قطعاً مشکلاتی ایجاد می‌کند، چون اگر بعداً استفاده شود و این تصاویر اسکن شده چاپ شود، چون نویسنده ایرانی است، به‌شکلی پیگرد قانونی دارد. ولی متأسفانه درباره کتاب‌های لاتین همان‌طور که می‌دانیم، چون عضو قانون حق مؤلف نیستیم، انواع کپی و افسست صورت می‌گیرد و خیلی راحت می‌توانیم این کار را انجام دهیم. ولی نفس عمل همان است که درباره کتاب‌های فارسی است و تفاوتی

امانت بین کتابخانه‌ای تهیه کنیم. یکی از سیاست‌ها در وجین این است که کتاب‌هایی که به کتابخانه ما ربطی ندارد، اجازه وجین آنها را داریم. خانم رضایی آیا شما الان کتاب اهدایی و وقفی قبول می‌کنید و اگر شخصی کتابی به کتابخانه شما آورد با چه شرایطی آنرا می‌پذیرید؟

رضایی: درباره کتاب‌های اهدایی، طبیعتاً ما از شخص و سازمانی که کتاب‌های خود را اهدا می‌کنند، ابتدا مسائل اخلاقی را به‌جا آورده و تشکر می‌کنیم. ولی اگر قرار باشد هر هدیه‌ای را بپذیریم، معنای آن این است که کتابخانه به انبار کتاب‌ها تبدیل می‌شود. ما هر کتاب اهدایی را نمی‌پذیریم. بررسی می‌کنیم و می‌بینیم این کتاب را داریم یا خیر و چند نسخه از آن داریم؟ موضوع آن برای ما تازگی دارد؟ عمر کتاب، سال کتاب، ویرایش آن و غیره معیارهای بررسی ما را تشکیل می‌دهند. سپس، اگر دیدیم آن کتاب برای ما مناسب است، از ایشان می‌پذیریم. در این مسائل تعارف وجود ندارد، بلکه هدف فرهنگی است و سازمانی که می‌خواهد کتابش را به ما اهدا کند اگر مؤدبانه به آنها بگوییم که نمی‌توانیم از این کتاب استفاده کنیم، نباید ناراحت شوند، بلکه می‌توانند به‌جای دیگری که به آن نیاز دارند، اهدا کنند. به‌همین دلیل به مرکزی نیاز داریم که تمام کتاب‌های اهدایی را در آنجا قرار دهیم. لذا درخواست‌های کتاب را که برخی از مناطق محروم اعلام می‌کنند و نیاز به کتاب دارند و نمی‌دانند کجا باید اعلام کنند، به این مرکز مراجعه کنند.

عمرانی: شما با چه شرایطی کتاب اهدایی را می‌پذیرید؟

رضایی: ممکن است کتابی باشد که در کتابخانه موجود باشد، ولی موجودی ما پاسخ‌گوی نیازهای دانشجویان ما نباشد، در نتیجه اگر نسخه‌های بیشتری از آن کتاب داشته باشیم، می‌تواند در کنار نسخه قبلی قرار گیرد تا مراجعان استفاده کنند. تمام آن معیارهایی که در ابتدا گفتم، می‌توانیم برای پذیرش هدایا مدنظر قرار دهیم. اهدا می‌تواند دو طرفه باشد، یعنی همان‌طور که کسی کتاب‌هایی را به ما اهدا می‌کند، ما هم می‌توانیم

را تهیه کنید. در حالی که این به هیچ وجه به کتابداران ارتباطی ندارد، مسئله اداره اموال است و خودش باید آن را حل کند. ولی از آنجاکه اداره اموال بخشی از امور مالی است و قدرت امور مالی در سازمانها بیشتر است، معمولاً کتابدار را مجبور می کنند که امضا دهد که کتابها را تحویل گرفته است. کتابدار انباردار نیست و کتابخانه ملی ایران، انجمن کتابداران و تمام نهادهایی که در این باره مسئولیت دارند، باید تدبیری بیندیشند که این مشکلات کم شود. سوال بعدی من از جناب آقای داودزاده است. اشاره کردید که گاهی کتابدار تردید می کند که کتابی را از مجموعه خارج کند. آیا این کار سلیقه خود کتابدار است یا طبق برنامه و سیاست کتابخانه صورت می گیرد؟

داودزاده: مسئله اموال، یک مسئله جدی است که کار وجین را دچار مشکل می کند. ما طبق تجربه در مرکز، سیاستی را بنا نهادیم که هر کس خواست منابعی را به کتابخانه اهدا کند، مختار است. ولی اختیار اینکه این منابع در کتابخانه یا در جای دیگر استفاده شود، حق قانونی کتابخانه است. این باعث شد که ما فضایی به وجود بیآوریم که تقریباً ۸۰ درصد منابعی را که به کتابخانه می آید، بپذیریم و اگر در مجموعه داشتیم و بیشتر از سه نسخه بود، به مراکز تحقیقاتی کشور اهدا کنیم و اگر در زمینه موضوعی خاص غیر از موضوع تخصصی کتابخانه بود، نیز به کتابخانه های دیگر اهدا کنیم. در واقع تا جایی که می توانستیم برای استفاده به سایر کتابخانه ها، می رساندیم. درباره امحا هم با اکراه این کار را می کردیم، حتی درباره نشریات تکراری که به مرکز می آمد.

اما درباره اینکه کتابداران تردید دارند که منبعی را وجین کنند یا خیر، اصولی وجود دارد که ما گاهی توضیح آن را ضروری نمی بینیم. برای وجین ابزارهایی وجود دارد، برای مثال نظرات و تجربه کتابداران با سابقه برای وجین مؤثر است. گروه های کارشناسی برای وجین تشکیل می شوند که اگر کتابدار باتجربه ای تشخیص داد که منبعی باید از کتابخانه وجین شوند، آنها آن را بررسی و نظر خود را اعلام می کنند. مراجعه کنندگان و منابع نقد و بررسی هم می توانند نظر دهند که مثلاً منبعی مورد استفاده نیست و می تواند وجین شود. من

ندارد. اسکن از این لحاظ که ممکن است کمبود فضا داشته باشیم یا حتی به این شکل بتوانیم اموال آن را تبدیل کنیم و مراحل سخت موافقت مسئولان یا وزارت دارایی و امور اقتصادی را نداشته باشیم، می تواند مفید باشد.

عمرانی: ابتدا در مورد قوانین اموالی وزارت دارایی و امور اقتصادی، نکته ای را عرض کنم. قانون سال ۱۳۸۳ وزارت دارایی به ما می گوید که کتاب زیر ۲۰ هزار تومان مصرفی است و کتاب بالای ۲۰ هزار تومان اموالی است و در قانون قید شده که هر پنج سال در این رقم تجدید نظر شود. سال دیگر درباره این رقم باید تجدید نظر شود و احتمالاً بالاتر می رود. در سال ۸۳ این رقم تقریباً شامل ۹۰ درصد کتابهای فارسی و ۱۰ درصد کتابهای لاتین می شد. برگردم به سوال خودم در مورد کتابهای اهدایی. خانم هراتی وقتی کتابی اهدا می شود، اموال شما محسوب می شود. چه راهکاری در کتابخانه ها درباره کتابهای اهدایی وجود دارد که درگیر مسائل اموالی نشوند؟

هراتی: فکر می کنم برای همه روشن است که وقتی این کتابها پلاک اموال نداشته باشد، ما راحت تر می توانیم آنها را اهدا کنیم یا به شکل دیگری عمل کنیم. دوستانی که در کتابخانه ها کار می کنند، می دانند که هر کتابی که برای آن پول پرداخت می شود، بعد از اینکه وارد کتابخانه شد، حتماً ثبت اموال می شود و قبض انبار داده می شود و یک نسخه در کتابخانه باقی می ماند و نسخه ای در اداره اموال سازمان نگهداری می شود و به همان شکل در سازمان بالاتر که وزارت دارایی و امور اقتصادی است، ارجاع یا نگهداری می شود، ولی درباره کتابهای اهدایی که پلاک اموال وزارت دارایی و امور اقتصادی به آنها تعلق نمی گیرد، راحت تر می توان تصمیم گرفت.

عمرانی: بله، این مشکلی است که همه کتابخانه ها با آن مواجهند و هر کتابخانه ای برای آن راهکاری دارد و به این فکر می کنند که مشکلات اموالی را کمتر کنند. چون وقتی کتابداری می خواهد بازنشسته شود یا انتقالی بگیرد، به او می گویند که تعدادی از کتابها نیست، آنها

داودزاده:
کتابداران مشکلی در راه
وجین هستند و به دلیل
انسی که با کتابها
گرفته اند، وجین و پالایش
این منابع از مجموعه برای
آنها مشکل است

در سایت دانشکده علوم پزشکی اصفهان نکته‌ای را در آیین‌نامه وجین کتابخانه این دانشکده دیدم که مطرح می‌کنم. در این آیین‌نامه آمده است که هر نوع منبعی را در صورتی که دارای یکی از ویژگی‌های زیر باشد، می‌توان وجین کرد. منبع قابل ترمیم نباشد؛ با سیاست‌ها و خط‌مشی‌ها و برنامه‌ریزی‌های آن کتابخانه و مرکز اطلاع‌رسانی هماهنگ نباشد؛ بسیار قدیمی و از لحاظ محتوا منسوخ شده باشد؛ به شکل‌های دیگری مثل لوح فشرده و فیلم منتشر شده باشد؛ و ویرایش‌های جدیدی از آن تهیه شده باشد.

عمرانی: آیا فکر می‌کنید که در حوزه الکترونیک با توجه به اینکه بحث فضا و اموال هم وجود ندارد، ما به وجین نیاز داریم؟ شما که در روزنامه هم‌شهری دارای یک مجموعه ۱۲۰ هزار عکس الکترونیک بودید، آیا ریزش کاذبی در گرفتن اطلاعات برای شما پیش نمی‌آمد؟

داودزاده: منظور من از اسکن منابع، منابعی است که مالک آن خودتان هستید، یعنی اگر از عکس صحبت می‌کنیم، منظور عکس‌های عکاسان روزنامه هم‌شهری است یا اگر درباره کتابخانه تخصصی مرکز اطلاع‌رسانی کشاورزی صحبت کنیم، ۳۰ هزار گزارش طرح تحقیقاتی داریم که مختص خودمان است و منظورم این است که این منابع باید اسکن شوند. ما در مجموعه الکترونیکی چون مشکل فضا نداریم، می‌توانیم وجین نکنیم. اما مشکلی که به وجود می‌آید، ریزش کاذب آن است که هنگام جست‌وجوی اطلاعات مشاهده می‌شود که مورد استفاده نمی‌تواند باشد. می‌توانید با کمک عملگرهای جست‌وجو مشخص کنید که از این تاریخ به بعد اطلاعات را نیاز دارم و مجموعه‌ای را که از ابتدا داریم، نگه داریم یا اینکه پایگاه‌ها را به دو شکل ارائه دهیم. مثلاً ده سال گذشته را برای کاربرانی که عادی‌تر هستند، قرار دهید تا استفاده کنند که خیلی راحت‌تر جست‌وجو می‌شود و از آن مجموعه‌ای هم که خیلی کامل‌تر است، کاربران دیگر استفاده کنند. معمولاً پایگاه‌های اطلاعاتی گذشته‌های خود را وجین نمی‌کنند.

عمرانی: فکر می‌کنم وجین منابع الکترونیکی را هم اگر از زاویه نگهداری اطلاعات غیر قابل استفاده نگاه کنیم، می‌بینید که وجین لازم است، ولی اینکه سیاست آن چه باشد و چگونه برای آن آیین‌نامه‌ای تنظیم کنیم، باید بیشتر بررسی شود. بحث را با سوالی از آقای دکتر جعفری‌مذهب درباره آداب وقف ادامه می‌دهیم. به نظر شما اگر کسی به کتابخانه‌ای مراجعه کرد و خواست کتابی را به کتابخانه وقف کند، کتابدار مجاز است، بگوید آن را نمی‌خواهد؟

دکتر جعفری‌مذهب: در قدیم افراد کتاب‌های خود را برای مساجد و مدارس وقف می‌کردند تا طلبه آن مسجد یا مدرسه مطالعه کنند و به آن وقف مُعبد می‌گفتند، یعنی تا ابدالله آن را وقف می‌کرد و نباید مجموعه از این مدرسه یا حتی از این شهر خارج می‌شد. البته مجموعه‌ها را به سازمان‌های دولتی وقف نمی‌کردند، چون در آن زمان سازمان‌های دولتی وجود نداشتند و مردم کتاب‌ها را به مساجد و مدارس وقف می‌کردند. در حال حاضر سازمان‌های دولتی به چند دلیل کتاب‌های وقفی را نمی‌پذیرند. یکی اینکه به دلیل کمبود فضا، نمی‌توانند همه آنها را بپذیرند؛ و دوم اینکه نمی‌پذیرند که در محدوده اداری آن سازمان، شخصی به نام متولی گاهی بخواهد موجود بودن کتاب‌ها را بررسی کند. بنابراین سازمان‌های دولتی از ابتدا وقف را قبول نمی‌کنند و گرفتار وجین وقف هم نیستند.

عمرانی: در اینجا از دوستانی که در تالار حضور دارند تقاضا دارم اگر سوالی دارند مطرح بفرمایند.

حافظیان: وجین منابع الکترونیکی بستگی به نوع منبع دارد. اگر بانک اطلاعاتی که سال‌های قبل را هم پوشش می‌دهد، داشته باشیم، منابع سال‌های قبل دیگر برای ما کاربردی ندارد و می‌توانیم سال‌های قبل از آن را وجین کنیم یا اگر جایی به آنها نیاز داشتند، آنها را اهدا کنیم. اما مثلاً درباره ثبت اختراعات ایالات متحده نمی‌توان این کار را کرد، به دلیل اینکه هر لوح فشرده جدیدی که می‌آید، فقط اطلاعات جدید را به ما می‌دهد. بنابراین نوع منبع مشخص می‌کند که باید وجین شود یا خیر.

دکتر جعفری‌مذهب:
در قدیم افراد کتاب‌های خود را برای مساجد و مدارس وقف می‌کردند تا طلبه آن مسجد یا مدرسه مطالعه کنند و به آن وقف مُعبد می‌گفتند

داودزاده:
مسئله اموال، یک مسئله جدی است که کار وجین را دچار مشکل می‌کند

در آینده فوت خواهند کرد. در فرهنگ ما پنجشنبه آخر سال به مزار آنها می‌رویم و در فرهنگ غرب اول نوامبر به مزار مردگان می‌روند. پس این کتاب‌هایی که مرده‌اند، گورستان آنها کجاست که ما حداقل سالی یک بار به آنجا مراجعه کنیم؟ نکته دوم اینکه دوستان کتابدار اغلب به کتاب یک دید تاریخی ندارند، اگر روزی محققى بخواهد درباره تاریخ اشتباهات علم تحقیق کند، کجا باید برود. اگر قرار باشد با آمدن هر نظریه جدیدی که نظریه دیگر را رد کرد، کتابی را که رد شده است، دور بیندازیم، ۲۰ یا ۵۰۰ سال دیگر که کسی بخواهد درباره تاریخ اندیشه بشری تحقیق کند، کجا باید مراجعه کند؟

داودزاده: اینکه کتابخانه موجود زنده و رو به رشدی است، یک اصل تلقی می‌شود. ولی نکات و ظرایف آن به جای خود باقی است. کتابخانه‌های علوم انسانی باید از این قاعده‌ها با ظرافت‌های خاصی استفاده کنند. دوم اینکه همه کتابخانه‌ها متولی نگهداری همه منابع نیستند، کتابخانه ملی متولی آن است. ولی ما در کتابخانه مرکزی کشاورزی حتی کتاب‌های ویرایش قدیم کشاورزی را نگاه می‌داریم، چون از لحاظ تاریخچه علم کشاورزی ایران برای ما مهم است و ما متولی آن هستیم و سیاست این است که هرکسی در حوزه خود نسخه‌های قبلی را نگهداری کند و این امکان‌پذیر نیست که همه کتابخانه‌ها هر چیزی را که در همه علوم چاپ می‌شود، در مجموعه خود نگهداری کنند.

حسین خسته (کتابدار کتابخانه مرکزی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر): استادان درباره اصل مصرفی بودن کتاب‌هایی بحث کردند که برچسب اموال روی آن هست و به بندهای مختلف آن اشاره شد که ظاهراً این اصل محدودیت‌هایی را برای ما به وجود آورده است که متعاقب آن تصمیم‌گیری شده و در آینده نزدیک آیین‌نامه‌ها یا دستورالعمل‌هایی نیز تهیه می‌شود. می‌خواستم بدانم هنگامی که وزارت دارایی و امور اقتصادی چنین اصل یا بندی را مقرر کرد، آیا با کتابخانه ملی و متخصصان کتابداری مشورتی صورت گرفت؟ آیا بهتر نیست به جای آیین‌نامه‌های مختلف که

عمرانی: درباره اطلاعاتی که روی لوح فشرده هست، نظر شما درست است، ولی به فرض کتابخانه ملی ایران، در مقام حافظه ملی ایران، موظف است هرچه را که در ایران تولید می‌شود، حفظ کند. برای مثال تولیدات خبرگزاری‌ها را کتابخانه ملی باید نگهداری کند. اما در زمینه اطلاعات دیجیتال بحث ما این است که وقتی یک کتابخانه بخشی از اطلاعات خود را در یک فرمت دیجیتال نگهداری می‌کند، آیا این اطلاعات دیجیتال به وجین نیاز دارد یا خیر؟

حافظیان: کتابخانه ملی برای چنین نوع ذخیره اطلاعاتی سیاست‌گذاری می‌کند. اما جا دارد که به این موضوع اشاره کنم ما با کتاب‌های خود در منزل چه کار می‌کنیم. طبعاً کتاب را تهیه می‌کنیم و می‌خوانیم، بعد اهدا می‌کنیم. من برخی از کتاب‌های خودم را به نزدیک‌ترین کتابخانه محل زندگی‌ام، یعنی کتابخانه مسجد محل اهدا می‌کنم، شاید تاکنون نزدیک به ۶۰۰ جلد کتاب به آنها اهدا کردم و چون کتاب‌هایی هستند که بعدها می‌خواهم به آنها مراجعه کنم، از آنها خواهش کردم که اگر خواستید این کتاب‌ها را وجین کنید، به خودم بازگردانید و آنها هم وفادار مانده‌اند. برخی از کتاب‌ها را که اصلاً نمی‌خواهم و قصد اهدای آن را دارم، به مرکز توسعه کتابخانه‌های روستایی اهدا می‌کنم، برخی از کتاب‌ها را به دوستانم اهدا می‌کنم، برخی دیگر را می‌فروشم و کتاب‌های دیگری می‌خرم. من مجموعه کامل کتاب‌های کتابداری را از خود دور نمی‌کردم، ولی وقتی مرکز اطلاع‌رسانی جهاد تأسیس شد، تمام کتاب‌های کتابداری خود را به کتابخانه تخصصی کتابداری این مرکز اهدا کردم و الآن هم اگر به آنها نیاز داشته باشم، به آنجا مراجعه می‌کنم.

علیرضا دولتشاهی (کارمند کتابخانه ملک): دو نکته را می‌خواستم اشاره کنم. یکی اینکه آقای داودزاده گفتند که کتابخانه یک موجود زنده و پویاست. کتابخانه ممکن است تولد و مرگ داشته باشد، ولی کتاب تولد دارد، اما مرگ ندارد. اگر طبق فرمایش شما کتاب می‌میرد، پس باید آن را وجین کنیم. این سؤال برای من پیش آمد که همه والدین ما یا فوت کرده‌اند یا

داودزاده:
برای وجین ابزارهایی وجود دارد، برای مثال نظرات و تجربه کتابداران با سابقه برای وجین مؤثر است

دکتر جعفری مذهب:
وجین امری حرفه‌ای و غیرقابل اجتناب است

در همه کتابخانه‌ها هم قابل اجرا نیست، ما روی خود اصل مسئله کار کنیم و سعی کنیم آن را اصلاح کنیم. مطلب دیگر اینکه اشاره شد که بحث وجین می‌تواند از خرید شروع شود. آیا با توجه به بحث مجموعه‌سازی نمی‌توان انتخاب را اولین مرحله وجین دانست؟

دکتر جعفری مذهب: آن ماده‌ای از قانون که می‌گوید اموال کتابخانه باید ثبت شود و مهر اموال داشته باشد، باعث حفظ کتابخانه‌ها می‌شود. یعنی اگر کسی که در مخزن هست، مسئول نباشد و هر چیزی که خارج شد، بگوید مصرفی است - مثل لیوانی که شکسته می‌شود - و مانند مواد مصرفی با آنها برخورد کند، دیگر سنگ روی سنگ بند نخواهد شد. کسانی که این فکر را کردند، می‌خواستند که کتابخانه‌ها سر جای خود باقی بمانند. این مسئله فوایدی دارد و مشکلاتی، که البته باید برای مشکلات آن نیز چاره‌ای اندیشید.

رضایی: همان‌طور که آقای جعفری مذهب گفتند، باید قانونی باشد و باید کتاب‌ها غیرمصرفی تلقی شوند تا ماندگار باشند. اما در کنار آن باید دستورالعمل‌هایی باشد که دست کتابداران برای وجین باز باشد؛ و تدابیری اتخاذ شود که مشکلات بعدی برای کتابداران بوجود نیآورد. این کار مسلماً کار گروهی می‌طلبد. باید نظرات جمع‌بندی و سیاست مدونی برای اجرا تهیه شود.

هراتی: آقای جعفری مذهب گفتند که وجین را از سفارش شروع کنیم و آقای حسین خسته از دانشگاه بوشهر گفتند که از انتخاب شروع کنیم. هر دوی آنها درست است، اما آیا ما این اجازه را داریم که از سفارش و انتخاب شروع کنیم، من یک کتابدار و مسئول یک کتابخانه هستم. زمانی که کتابی به من سفارش داده می‌شود، من این اجازه را ندارم که روی این انتخاب نظری بدهم، من باید آن کتاب را بخرم و نیاز هیئت علمی، دانشجو یا مراجعه‌کننده را تأمین کنم. بنابراین اجازه انتخاب یا حق اینکه از بدو خرید من وجین را انجام دهم، ندارم. این چیزی است که همه ما با آن درگیریم و هر چقدر که تبحر و تخصص در همه زمینه‌ها داشته باشیم، باز این اجازه را نداریم.

داودزاده: انتخاب و وجین جزء مراحل مجموعه‌سازی هستند و شما نمی‌توانید هنوز کتابی را که نخریده‌اید، بگویید که آن را وجین می‌کنید. در واقع وجین نقطه عکس انتخاب و گزینش است. شما با تمام دقت‌ها و ظرافت‌هایی که دارید، کتابی را درباره انرژی هسته‌ای و کاربرد آن می‌خرید. من یقین دارم که باید دو یا پنج سال بعد آن را وجین کنید. چون ویرایش بعدی آن، کامل‌تر است. من نباید به‌صرف اینکه پنج سال دیگر باید این کتاب را از مجموعه خارج کنم، آن کتاب را انتخاب نکنم. شما دقیق‌ترین انتخاب خود را بر اساس نظر کمیته انتخاب انجام می‌دهید و خرید می‌کنید و در وجین هم با همان ظرافت‌ها و حساسیت‌ها، اگر ویرایش شما کهنه شد، این کار را انجام می‌دهید.

رضایی: در وجین، عامل انسانی کار را انجام می‌دهد و هیچ انسانی بدون خطا نیست، در کتابخانه‌ها مخزنی به نام انبار را که وجود دارد که کتاب‌ها بعد از وجین، و به آنجا منتقل می‌شوند و مدتی در آنجا باقی می‌ماند و در آنجا مشخص می‌شود که کتابی متقاضی دارد یا خیر.

عمرانی: با توجه به پایان یافتن وقت با استفاده از نظرات مفیدی که در اینجا مطرح شد اگر اجازه دهید، جمع‌بندی کوچکی داشته باشیم.

مسئله وجین باتوجه به مشکل فضا برای کتابخانه‌ها بسیار اهمیت دارد و از سوی دیگر از نظر مسائل اموال دولتی، قوانین ابتکار عمل را از کتابداران گرفته و دست آنان را برای وجین و انتقال یا امحاء آنها می‌بندد. کتابخانه‌ها با توجه به خریدهای همیشگی و لزوم روزآمدسازی مجموعه کتابخانه‌ها به‌سرعت با مشکل کمبود جا در نگهداری از منابعی روبرو می‌شوند که برخی از آنها، ظرف چند سال حتی یک‌مورد مورد استفاده قرار نگرفته‌اند. امیدواریم بتوانیم براساس مطالب عنوان شده در این نشست و جمع‌بندی دقیق آن و ارائه آن به سازمان‌ها و نهادهای ذیربط مانند سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران و انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران آیین‌نامه‌ها و بخش‌نامه‌هایی را که برای وجین کتاب و فضاهایی را که برای کتاب‌های وجینی در کشور نیاز داریم، پی‌گیری کنیم.

رضایی:

اهدای می‌تواند دو طرفه باشد، یعنی همان‌طور که کسی کتاب‌هایی را به ما اهدا می‌کند، ما هم می‌توانیم کتاب‌هایی را که با گرایش‌های سازمان و یا کتابخانه‌ای دیگر مطابقت دارد، به ایشان هدیه کنیم